

Nedeljski izleti – sestanki napredne mladine

Iz vrst mladincev in skojevcev smo dobili v NOB najbolj drzne najbolj predane, najboljše borce – revolucionarje. Mnogo mladih je odšlo v partizane že 1941. leta, veliko jih je darovalo življenje za svobodo.

Mladim je že bil privzgojen domovinski čut in mrznja do okupatorja. Privzgjajali so jim ga v Svobodah, športnih društvih, predvsem pri Sokolu. Znano je, da je pri viškem Sokolu malo pred 2. svetovno vojno prišlo do razdora med levim in desnim krilom. Napredne socialne ideje levega krila so dobivale vse več pristašev, ko so v boj posegli mladinci – levičarji: Milan Česnik, Jože Bradeško, Rudi Lukman in drugi.

Stari sokoli so očitali mladini, da je pod vplivom komunističnih idej, Milana Česnika so sumili, da je član KP.

Ko raziskujemo zgodovino skoja viškega področja, se je pri koordinacijskem odboru za zgodovinske oglasil Rudi Lukman, član levega krila viškega sokolskega društva, prijatelj Milana Česnika, skojevec in partizan. Prinesel je manj znano sliko tovarišev, ki so v prostih nedeljah hodili na izlete, se pogovarjali, kovali načrte – to so bili nekakšni sestanki delavske in

Iz velikih dni boja za naše življenje

študentske mladine, zarodki skoja. Mlade z Viča, Rožne doline ter Stan in doma je povabil na izlet Milan Česnik. Fotografija je nastala leta 1939, ko so se povzpeli na Katarino. Tovariš Rudi se ne spominja imen vseh tovarišev na sliki, objavljamo jo, da bi spoznali vse.

Na fotografiji so od leve proti desni: ne spominja se imena tovariša z očali na skrajni levi, ob njem sedi pokojni Jože Bradeško, ki je med vojno postal eden vodilnih organizatorjev OF na terenu Stan in dom. Objema ga Dušan Gabrijelčič, poleg je Rudi Lukman. V sredini sedi narodni heroj Milan Česnik, nad njim je Albet Dremelj. Poleg Milana sedi Jelka Babšek, nad njo tovariš, ki mu tovariš Rudi ne ve imena, pred Jelko leži tovarišica, ki je med vojno delala pri skoju (več o njej ne ve), nad njo je morda pokojni Jaka Ravš, nato v prvi vrsti Zora Gabrijelečič, nad njo pa narodni heroj Vida Pregarc, ki je stanovala v Rožni dolini, zadnji sedi Drago Herman.

Slika je pomemben dokument, zato bi radi zvedeli za imena neznanih tovarišev.

Sporočite KO za zgodovinske pri OK SZDL Vič-Rudnik, Trg MDB 14/a. S. V.

KRONIKA

Razvoj OF v letu 1941 za Barje

Peti del

Barjani se hvaležno spominjamo pokojnega narodnega heroja Oskarja Kovačiča – predvojnega revolucionarja – komuniste. V maju 1941 in še kasneje je pogosto prihajal v naš rajon in delal z nami. Dobro se še spominjam prvega stika z Oskarjem. Ker je znal na preprost način razumljivo pojasnjevati naloge tako kmetu kot delavcu, je med nami žvilj zaupanje kot resnični tovariš in hkrati prijatelj. Skupno sva mnogo potovala in obiskovala okoliške vasi širom našega rajona. Po Oskarjevem naročilu sem v mesecu juliju v Želimljah navezal stike z učiteljem Andrejem Flajsem in njegovo ženo Marijo. Istočasno je bila izbrana prva trojka, v kateri so bili: Ivan Živani (povratnik iz Kanade), Franc Intihar in Franc Kraševc. Trojka je kmalu v NOG zajela še druge vaščane in tako je bil v začetku avtusta ustanovni sestanek OF. Na ta sestanek je, po poročilu Lojzeta Lovšina, Tone Zupančič-Silvo iz Smrtenja pripeljal petnajst tovarišev. Sestanek je bil pod kozolcem, ki je stal na čistini med cerkvijo in vasjo. Na sestanku je govoril Oskar. Izbran je bil terenski odbor OF, v katerem so bili: Ivan Živani – sekretar in člani: Franc Intihar, Franc Kraševc, Jože Rus in Janez Piškur.

Že pred tem časom pa sem imel mnogo skupnega z družino Jožeta Železnikarja-Benšeta, mlinarja pod Sevnikom. Domači sin Jože (spomeničar) je imel skladišče zbranega orožja in vojaškega materiala. K tej hiši so se stekale veze in kurirska pota ne samo od družine Kogoj iz Ljubljane, ampak tudi od drugod. Kako vestno in pridno je Benše mlad žito za partizane in domačine v gorskih vaseh!

Ko so domobranci leta 1944 vdrli k Benšetu in v mlinu razbili mlinška korita, nam je rekel: fantje le pridite čez tri dni, do takrat bom že popravil! Benše je držal besedo. Benšetova hčer je bila poročena s čevljarjem Francetom Golobom na zaselku Plesa pri Želimljah. Pri njiju je bil frontni punkt za rajonske kurirske zveze. Z Oskarjem sva se pri Golobovih mnogokrat ustavila. Tudi najed-

Piše: Matija Škraba

la sva se, največkrat koruznega močnika, ker sta sama borno živila. Od Franca Goloba naju je pot po gozdovih večkrat vodila v Klado k Martinu Golobu, Francetovemu bratu. Golobovi so bili vedno v naprednih vrstah. V tem času je bila večina vaščanov Klade v OF, kjer sta organizacijo vodila, poleg drugih, Martin Golob in Jernej Virant. Sestanku vaščanov pri M. Golobu sem prisostvoval z Oskarjem septembra 1941. leta. Po sestanku me je Oskar povabil, naj ga spremljam v Škrilje, k predvojnemu komunistu Nikolaju Šteblaju. Bilo je pozno v noč, ko sva prišla v Škrilje.

Nikolaj Šteblaj

Jože Lavrič

S Šteblajem in Jožetom Lavričem smo se dolgo pogovarjali. Po končanem razgovoru mi je Oskar dejal, naj grem nazaj v Ljubljano. Pozneje sem izvedel, da se je Oskar pri Šteblaju zadržal več dni. Potem je bil poslan v Trst, kjer je bil izdan in so ga fašisti aretirali. To je moj zadnji spomin na tega čudovitega prijatelja, tovariša, komuniste.

V tem času je obstajala na Sarskem trojka, v kateri je delalo več vaščanov. Družina Petrič-Lojze in žena Alojzija (njun sin je padel v partizanih), družina Štrumbelj in pokojni Franc Boltežar.

(se nadaljuje)

IZ VNANJH GORIC

Prvi koraki kulturno umetniškega društva

Krajani Vnanjih Goric so v letu 1982 bogatejši za lepo dvorano, ki so jo dali v upravljanje na novo ustanovljenemu kulturno umetniškemu društvu. V okviru tega društva deluje že več sekcij. Med drugimi dramska sekcija, ki že pridno vadi za svoj prvi nastop. Člani te sekcije so predvsem mladinci, ki so se resno in zagnano lotili dela. Vaje so večkrat naporene, saj so igralci povečini srednješolci in se vozijo k pouku v Ljubljano. Vaje imajo največkrat zvečer, ob sobotah ali nedeljah. Pripravljajo izvorno delo, ki bo prvič odsko uprizorjeno prav v njihovi dvorani in bo to še poseben praznik za vso vas. V začetku so člani dramske sekcije vadili v sejni dvorani krajevne skupnosti, ki je tudi ogrevana. Krajevna skupnost, ki ima velik posluš za njihovo delo, skrbi, da bi kar najhitreje prebrodili začetne težave, ki jih ni malo.

V prvi vrsti gre za finančne težave, saj kulturno umetniško društvo Vnanje Gorice začenja praktično iz nič. Kot največja naslednja težava sledi, da ni kulis, ki so za delo dramske sekcije še kako potrebne. Potem je tu še vprašanje kostumov, drobnih predmetov, ogrevanja dvorane itd.

Vseh teh težav se člani dramske sekcije dobro zavedajo, saj jih neposredno dobro čutijo, vendar jim to ne jemlje poguma, da ne bi svojega amaterskega delovanja vztrajno poglobljali. Prepričani so, da bodo s skupnimi močmi in ob pomoči krajanov uspeli in bodo njihovi naporu kmalu poplačani s prvo predstavo v domači vasi.

Ob tej priložnosti naj zaprosim vse krajanje, ki imajo doma kakšne predmete (stare mize, stole, omare...), ki jih ne uporabljajo več in bi jih bili pripravljeni odstopiti dramski sekciji, da bi jih lahko uporabili za odrske kulis, da svojo odločitev sporočijo tajniku krajevne skupnosti, ki bo nato obvestil dramsko sekcijo. Če pa bi krajanje želeli biti bolj informirani o delu dramske sekcije, jih vabimo, da si ogledajo kakšno izmed vaj, še posebej tisti, ki imajo veselje do igranja, pa se še niso vključili v nobeno dramsko sekcijo. Veseli bomo vsakega novega člana, ne glede na starost.

Razvoj kulturnega življenja v Vnanjih Goricah bo naša skupna skrb!

VANJA FORJANIČ-RANKEL

Dragi starši

Na vas se obračamo zato, ker je znano, da se otroci za svoj bodoči poklic odločajo še vedno v največji meri pod vašim vplivom.

Toda, ali res lahko vedno najbolje vplivate, ko vam verjetno niso znane vse šolske spremembe, ki so se zvrstile od časa vašega šolanja dalje, ko na primer ne veste, za koliko novih poklicev se bodo lahko vaši otroci pripravljali v srednjem usmerjenem izobraževanju in vam najbrž ni znano, koliko se je spremenilo v vojaškem šolstvu in pri opravljanju vojaških poklicev!

UPRAVLJANJE MODERNE VOJAŠKE TEHNIKE ZAHTEVA VEDNO VEČ ZNANJA. TEHNIČNA DELA V ARMADI SO VEDNO BOLJ PODOBNA NAŠIM VSAKDANJIM OPRAVILOM.

Kratko in jedrnat vas bomo poskusili seznaniti z novostmi na področju vojaškega poklicnega dela, do katerega imamo včasih predsodke.

Kar lotimo se ugovorov – predsodkov.

»Vojaških šol ni v Sloveniji!« Ni res! V LJUBLJANI IMAMO SPLOŠNO SREDNJO VOJAŠKO ŠOLO FRANC ROZMAN-STANE (PREJ GIMNAZIJA). NAJMODERNEJŠO PO OBLIKI IN ENO NAJBOLJE OPREMLJENIH SREDNJIH ŠOL V SLOVENIJI.

»... Samo ena ni dovolj!« Povsem dovolj za Slovenijo, saj je za mnogo drugih področij tudi dovolj ena šola v Sloveniji.

»... No ja, so pa druge zelo daleč!« Do Tehniške šole kopenske vojske v Zagrebu ni iz Maribora nič dlje kot do Ljubljane, in iz Ljubljane v Zagreb nič dlje kot iz Ljubljane v Maribor. LJUBLJANSKA IN ZAGREBSKA ŠOLA PA STA ŠOLI, KI STA ZARADI BLIŽINE NAJBOLJ ZANIMIVI ZA SLOVENSKE FANTE. Ostale, ki so dlje, so mnogo bolj specializirane (letalskotehniška, pomorska, itd.).

»... Pa bi vseeno bili v skrbeh, in nobenega nadzora nimamo!« Gojenci vojaških šol so z vsem preskrbljeni. Nobenih skrbi za hrano v dobri ali slabi menzi, nobenih skrbi, če bo opran, nobenih skrbi za žepnino in šolske po-

trebščine in kar je najbolj pomembno, kljub temu, da je daleč od doma, nobenih skrbi, da bi zašel v slabo družbo. O vsem, kar se dogaja s fantom, vas šola stalno obvešča in seveda se lahko obiskujete.

»... Sploh je pa še premlad, kaj če mu ne bo všeč...?« V VOJAŠKO ŠOLANJE SE LAHKO VKLJUČI TUDI PO KONČANI SREDNJI ŠOLI. Lahko pa obiskuje srednjo šolo z vojaško štipendijo ali brez nje in se PO VSAKEM LETNIKU VKLJUČI V SREDNJO VOJAŠKO ŠOLO. V OBEH PRIMERIH BO STAREJŠI IN ZRELEJŠI ZA TAKO ODLOČITEV. ČE GA LE NE BOSTE ODVRAČALI ZARADI PREDSDOKOV.

»... Po končani šoli pa službe po vsej Jugoslaviji!« Ni čisto tako. ODLIČNIAKI SI LAHKO IZBIRAJO KRAJ PRVE SLUŽBE. Pa roko na srce. Ali ne zahtevajo tudi naši »civilni« poklici, da delamo tam, kjer delo je (npr. geologi, monterji, gozdarji in drugi)? Mlajši oficir je pač tam, kjer ima enoto. Lahko pa izbira najbližjo domo.

»... Disciplina je pri vojakih trda stvar, doma je niso vajeni v taki meri!« Seveda ne. DELOVNA DISCIPLINA IN TOVARIŠTVO STA OSNOVNO ZA MLADEGA OFICIRJA.

»... Vojaški poklici so tako nekam enaki, ozki!« Prav to ni res. DESETINE »CIVILNIH« POKLICEV JE, KI JIH JE TREBA OPRAVLJATI V VOJSKI, DESETINE VOJAŠKIH POKLICEV JE, KI SO NA LAS PODOBNI CIVILNIM.

Največjo sorodnost in podobnost ima poklic oficirja s poklicem učitelja in profesorja.

Poklic oficirja združuje v sebi nekaj posebnega. Zunanja podoba kaže, da v tem poklicu človek predvsem usposablja generacije mladih vojakov v ravnanju s sodobnimi orožji ter v vojaških veščinah. To je častno in odgovorno delo, šola bratstva in enotnosti, šola čunjanja najsvetlejših pridobitev, ki so si jih naši narodi in narodnosti priborili v revoluciji. Varovanje teh pa je glavna naloga naše armade.

Najbolj so civilnim poklicem podobni vojaški poklici, za katere se šolajo mladinci v Tehniškem šolskem centru v Zagrebu, v Letalskotehniškem šolskem centru v Rajlovcu, Intendantski srednji vojaški šoli v Sarajevu ter Sanitetni srednji vojaški šoli v Novem Sadu.

VEČINA MLADINCEV IZBERE VOJAŠKI POKLIC RAVNO ZARADI NJEGOVH POSEBNOSTI. MARSIKATERI MLADINEC ŽELI DELATI V SVOJEM ŽIVLJENJU

NEKAJ POSEBNEGA, DRUGAČNEGA KOT NJEGOVI KOLEGI. IN RAVNO ZA TO OBSTOJI CELA VRSTA MOŽNOSTI NA VOJAŠKIH ŠOLAH, KJER LAHKO PRIDOBIO ZNANJE IN VEŠČINE ZA:

- vodenje dela v raketni bazi,
- upravljanje tankov in drugih oklepnih vozil,
- delo na raketni ladji, torpednem čolnu in v podmornicah,
- opravljanje kontrole letenja vojaških letal,
- vzdrževanje vojaških letal in helikopterjev,
- naloge vojaških padalcev,
- naloge vojaških pomorskih diverzantov,
- delo vojaških meteorologov ter še cela vrsta drugih zanimivih opravil in nalog, ki jih opravljajo oficirji v Jugoslovanski ljudski armadi.

TUDI POKLICNI RAZVOJ IN NAPREDOVANJE STA REDNO ZAGOTOVLJENA VSAKOMUR. POKLICNI RAZVOJ VODI CELO DO DOKTORJA ZNANOSTI IN NAPREDOVANJE OD NAJNIZJIH DO NAJVIŠJIH ČINOV IN POLOŽAJEV.

»... In ta večna uniforma!« UNIFORMA JE DELOVNA OBLEKA. TAKO KOT ZDRAVNIK NOSI MED DELOM BELO HALJO, AVTOMEHNIK PA MODER KOMBINEZON.

Naj navržemo še nekaj ugodnosti, ki so povezane s poklicem oficirja, ki jih prej sploh nismo omenili:

SE VAM ZDI NEPOMEMBNO, DA JE VOJAŠKO ŠOLANJE EDINO, KI TAKOJ PO KONČANEM IZOBRAŽEVANJU ZAGOTAVLJA ZAPOSILITEV?

SE VAM ZDI NEPOMEMBNO, DA S PRVIM DELOVNIM MESTOM ŽE PRIDOBITE PRAVICO DO STANOVANJA?

IN ALI VESTE, DA IMAJO TUDI OFICIRJI LAHKO CELO VRSTO DOPUSTOV OD REDNEGA, PREK IZREDNEGA, NEPLAČANEGA, NAGRADNEGA, DO DOPUSTA ZA ŠPORTNO UDEJSTVOVANJE IN ŠE KAJ BI SE NAŠLO?

Naj zaključimo z mislijo ene od mamic, ki so dale sina v Splošno srednjo vojaško šolo v Ljubljani: »Dobra šola, ki skrbi tudi za vzgojo, ne samo za učenje, pa red, nobenih pobalinstev in nasilja, ki se je razpaslo drugje!«

OPOZORILO! RAZPIS ZA VPIS V SREDNJE VOJAŠKE ŠOLE JE PODALJŠAN DO 30. APRILA 1982